

Johanneksen evankeliumin selitys 8

Joh. 3:1–8

Savonlinnan Tuomiokirkko, 9.9.2015

Hengellinen syntymä

Viime kerralla jäimme Johanneksen evankeliumin selityksessä sen toisen luvun loppuun. Jeesus oli tullut Jerusalemiin pääsiäisjuhlille. Hän oli ajanut Jerusalemin temppeleistä ulos kaupustelijoita, jotka olivat markkinatouhullaan häpäisseet Jumalan huoneen. Opetuslapset uskoivat häneen ja samoin monet muut juhlille tulleet ihmiset.

Teksti päättyi toteamukseen:

Jeesus sitä vastoin ei uskoutunut heille, koska hän tunsi heidät kaikki. Hän ei tarvinnut kenenkään todistusta ihmisestä, sillä hän tiesi itse, mitä ihmisessä on (Joh. 2:24–25).

Jeesus ei siis kertonut julkisesti, kuka hän on. Syynä oli se, että ihmisillä oli vääränlainen messias-odotus. Jeesus tiesi, että he halusivat vain päteä roomalaisia vallanpitäjiä vastaan poliittisella messiaalla. Sellaiseksi hän ei halunnut ryhtyä, koska hän oli ”Jumalan Karitsa, joka pois ottaa maailman synnin”.

Yöllinen vierailija

Teksti jatkuu seuraavasti:

Fariseusten joukossa oli Nikodemos -niminen mies, juutalaisten neuvoston jäsen (Joh. 3:1).

Tuo on v. 1992 käännöksestä, ja se on heikosti käännetty. Se nimittäin kadottaa kreikankielisen alkutekstin erään tyyliseikan. Suoraan ja sanatarkasti käännettynä kohta kuuluu:

Mutta oli ihminen, fariseusten joukosta, nimeltään Nikodemos, juutalaisten hallitusmiehiä (Joh. 3:1, 1938)

Siinä on iskusana *ihminen*. Se viittaa edellisen luvun loppuun, jossa sanotaan: ”Hän ei tarvinnut kenenkään todistusta *ihmisestä*, sillä hän tiesi itse, mitä *ihmisessä* on.” Kolmas luku alkaa kuvauksella eräästä tällaisesta ihmisestä, jonka sisimmän Jeesus tunsi.

Hän tuli yöllä Jeesuksen luo ja sanoi: "Rabbi, me tiedämme, että sinä olet Jumalan lähettäjä opettaja. Ei kukaan pysty tekemään sellaisia tunnustekoja kuin sinä, ellei Jumala ole hänen kanssaan." (Joh. 3:2)

Nikodemoskin oli siis nähnyt Jeesuksen tunnustekoja ja ihmeitä ja oli vakuuttunut siitä, että hän oli jotakin aivan erityistä, Jumalan lähettäjä opettaja. Siksi Nikodemos oli nöyrytynyt könyämään Jeesuksen luo yön pimeydessä, siitäkkin huolimatta, että oli fariseus ja korkeassa asemassa.

Tyly vastaus

Luulisi, että Jeesus olisi ollut hyvillään tällaisesta korkea-arvoisesta vieraasta. Lopultakin joku tajusi, kuka hän on!?

Mutta Nikodemoksen saama vastaanotto ei ollut ollenkaan tällainen.

Jeesus vastasi hänelle: "Totisesti, totisesti: jos ihminen ei synny uudesti, ylhäältä, hän ei pääse näkemään Jumalan valtakuntaa." (Joh. 3:3)

Aika tyly vastaus! Siinähan on rivien välissä sanottu jotain tällaista: "Älä, hyvä Nikodemos, kuvittele itsestäsi liikoja. Et ymmärrä Jumalan asioita. Sinun on tultava hengellisesti uudeksi ihmiseksi, jotta voisit olla tekemisissä Jumalan kanssa."

Olellainen Jeesuksen vastauksessa on myös käsite "Jumalan valtakunta". Se on messiaaseen liittyvä termi. Nikodemos oli puhutellut Jeesusta rabbiksi, Jumalan lähettämäksi opettajaksi, jonka kanssa Jumala on. Mutta hän ei silti ollut ymmärtänyt, että Jeesus oli enemmän, että hän oli messias, joka oli tullut tuomaan Jumalan valtakunnan maan päälle.

Nikodemos ymmärtää väärin

Nikodemos kysyi: "Miten joku voisi vanhana syntyä? Miten joku voisi mennä takaisin äitinsä kohtuun ja syntyä toisen kerran?" (Joh. 3:4)

Nikodemos siis ymmärsi Jeesuksen jälleen väärin. Hän ei tajunnut Jeesuksen puheen vertauskuvallisuutta, vaan luuli hänen tarkoittavan fyysistä syntymää äidistä.

Tässä on samalla kyse Johanneksen evankeliumille ominaisesta tyyliseikasta. Johannes kertoo useaan kertaan, kuinka kuulija tai kuulijat ymmärsivät Jeesuksen väärin. Tämän kertominen antaa hänelle tilaisuuden selittää asiaa tarkemmin.

Aika totaalisen erilainen strategia, kuin mitä kirkko nykyisin harrastaa. Tässä nykyajan kirkollisessa tyylissä Jumalasta on kerrottava sillä tavalla, että se heti vastaa ihmisten odotuksia siitä, millainen kirkon sanoman Jumalasta olisi oltava, jotta he arvostaisivat kirkkoa ja haluaisivat pysyä sen jäseninä.

Mutta Johanneksen mukaan Jeesus ei suosinut tällaista tyyliä. Hän opetti rohkeasti vastoin ihmisten ennako-odotuksia ja korjasi heidän virheellisiä käsityksiään välittämättä juurikaan kansansuosioista.

Hengellinen syntymä

Jeesus vastasi: "Totisesti, totisesti: jos ihminen ei synny vedestä ja Hengestä, hän ei pääse Jumalan valtakuntaan. Mikä on syntynyt lihasta, on lihaa, mikä on syntynyt Hengestä, on henkeä. Älä kummeksu sitä, että sanoin sinulle: 'Teidän täytyy syntyä uudesti.' Tuuli puhaltaa missä tahtoo. Sinä kuulet sen huminan, mutta et tiedä, mistä se tulee ja minne se menee. Samoin on jokaisen Hengestä syntyneen laita." (Joh. 3:5–8)

Jeesus selitti, että hän oli puhunut hengellisestä syntymisestä, ei ruumiillisesta.

Mitä tämä Jeesuksen tarkoittama syntymä oikein tarkoittaa? Olenko minä uudestisyntynyt? Oletko sinä uudestisyntynyt?

Ensinnäkin on huomattava kääntämisen hankaluus. Kreikaksi ”syntyä uudesti” on *genneetai anoothen*. Vaikeaksi käännöksen tekee se, että sama sana *anoothen* voi tarkoittaa joko ”uudesti” tai sitten se voi tarkoittaa ”ylhäältä”. Suomenkielisessä käännöksessä nämä on yhdistetty: ”jos ihminen ei synny uudesti, ylhäältä”.

Syntymä ”ylhäältä”

Jeesuksen tarkoittama hengellinen syntymä on siis ”ylhäältä” (*anoothen*). Se taas viittaa siihen, että se on peräisin ylhäältä taivaasta, Taivaan Isän luota. Tämä syntymä ja sen tuoma elämä ei perustu siihen, mitä ihmisellä on maan päällä: ei koulutukseen, rikkauteen, terveyteen, kuuluisuuteen tai hurskauteen tai niitten puutteeseen. Se ei perustu ihmisen omiin kykyihin tai luonnolliseen, lihalliseen syntymään äidistään ja isästään. Vaan se perustuu Jumalan mahdollisuuksiin ja lahjaan, jonka hän toi ylhäältä alas Jeesuksessa. (Tästä Jeesus puhui aiemmassa ohjelmassa käsitellyssä kohdassa, kun hän sanoi Natanaelille: ”Totisesti, totisesti: te saatte nähdä taivaan avoinna, ja te näette Jumalan enkelien kulkevan ylös ja alas siinä, missä Ihmisen Poika on.”)

Jos siis sinua pelottaa tai hirvittää se, että sinä et ole tarpeeksi hengellinen tai hurskas tai sinulla ei ole uskoontulon kokemusta, etkä siksi voi olla uudestisyntynyt vaikka haluaisit uskoa Jeesukseen, niin älä huoli. Silloin oikea käännös sinulle on ”syntymä ylhäältä”.

Se ei perustu sinun kokemuksiisi. Ne ovat ”alhaalta”. Hengellinen syntymä sinunkin kohdallasi on ”ylhäältä” eli perustuu siihen, mitä taivaallinen Isä on lahjoittanut sinulle Jeesuksessa. Se on ihan muuta kuin mitä sinä luonnollisen syntymäsi tai sen kykyjen ja kokemusten eli ”lihan” perusteella olet.

Syntymä ”uudesti”

Toiseksi Jeesuksen tarkoittama hengellinen syntymä on ”uudesti” (anoother). Se taas tarkoittaa sitä, että se ei perustu entiseen, lihalliseen syntymääsi, joka sinulla on maallisen isän ja äidin ja ihmiskuntaan kuulumisen takia. Jeesus sanoi tässä, että se perusteella kukaan ei voi nähdä taivasten valtakuntaa. Vaikka miten yrittäisit olla eettinen tai viisas tai tavallinen tai hengellinen tai reilu tai terve, niin se kaikki perustuu Jeesuksen mukaan ”lihaan”, vanhaan syntymään ja sen kykyihin. Sen saa jättää taakseen, kaikkine synteineen tai onnistumisineen. Siihen pätee tämä:

Mikä on syntynyt lihasta, on lihaa, mikä on syntynyt Hengestä, on henkeä (Joh. 3:6).

Siksi tarvitaan ”uusi syntymä, ylhäältä”.

Eli kertauksen vuoksi: Jeesuksen tarkoittama hengellinen syntymä on:

- 1) *ylhäältä*, eikä perustu ihmisen omiin eikä ihmiskunnan yhteisiin kykyihin. Se perustuu Jumalaan taivaalliseen vaikutukseen.
- 2) *uusi* eli jotain, joka on tultava lisäksi ihmisen vanhaan, fyysiseen ja psyykkiseen syntymään nähden.

Syntymä ”vedestä ja Hengestä”

Miten tämä hengellinen syntymä sitten tapahtuu?

Siitä Jeesus sanoo, että se on syntymä ”vedestä ja Hengestä”. Hänhän vastasi Nikodemokselle:

Jeesus vastasi: "Totisesti, totisesti: jos ihminen ei synny vedestä ja Hengestä, hän ei pääse Jumalan valtakuntaan (Joh. 3:5)

Syntymä vedestä, se on selvä viittaus kasteeseen. Siinä ihminen kastetaan vedellä Isän, Pojan ja Pyhän Hengen nimeen.

Raamatun mukaan tämä kaste on uusi syntymä. Tituksen kirjeessä sanotaan:

Mutta kun Jumalan, meidän pelastajamme, hyvyys ja rakkaus ihmisiä kohtaan tuli näkyviin, hän pelasti meidät, ei meidän hurskaiden tekojemme tähden, vaan pelkästä armosta. Hän pelasti meidät pesemällä meidät puhtaiksi, niin että synnyimme uudesti ja Pyhä Henki uudisti meidät (Tiit. 3:4–5).

Alkutekstissä tuo kohta on ”dia loutrou palingenesias” eli uudestisyntymän lotraus eli pesu eli kaste. Kasteen vedessä lotraamalla kastetulle siis lahjoitetaan uusi syntymä, uusi elämä ”ylhäältä”.

Tämä ei suinkaan ole luterilaisen tai katolisen tai ortodoksisen kirkon keksintöä, vaan se on Jumalan sanassa. Näinhän sanotaan myös Kolossalaiskirjeessä:

Kasteessa teidät yhdessä hänen kanssaan haudattiin ja herätettiin eloon, kun uskoitte Jumalaan, joka voimallaan herätti Kristuksen kuolleista. Te olitte kuolleita rikkomustenne ja ympärileikkaamattomuutenne vuoksi, mutta Jumala teki teidät eläviksi yhdessä Kristuksen kanssa. Hän antoi meille kaikki rikkomuksemme anteeksi, hän kumosi meitä rasittavan velkakirjan kaikkine määräyksineen ja teki sen mitättömäksi naulitsemalla sen ristiin. (Kol. 2:12–14)

Kasteen vedessä ihmiselle siis lahjoitetaan näin paljon. Hänet liitetään Jeesuksen kuolemaan eli sovitukseen. Hänet liitetään Jeesuksen ylösnousemukseen ja hän saa uuden elämän Jumalan yhteydessä. Sovitettuna, syyllisyyden velkakirja kokonaan mitätöitynä.

Tämän vuoksi Jeesus sanoi, että uusi syntymä ylhäältä on syntymä ”vedestä”.

Toiseksi hän sanoi, että se on syntymä ”Hengestä”. Se tarkoittaa sitä, että kaste ei ole vain söpö riitti tai nimenantotapahtuma. Se on hengellinen tapahtuma, jossa kastettavalle lahjoitetaan Jumalan Henki, asumaan hänen sydämessään ja hengessään.

Tästä puhui esim. apostoli Pietari ensimmäisessä saarnassaan, joka on kirjattuna Apostolien teoissa:

Kuullessaan tämän kaikki tunsivat piston sydämessään, ja he sanoivat Pietarille ja muille apostoleille: "Veljet, mitä meidän pitää tehdä?" Pietari vastasi: "Kääntykää ja ottakaa itse kukin kaste Jeesuksen Kristuksen nimeen, jotta syntyne annettaisiin anteeksi. *Silloin te saatte lahjaksi Pyhän Hengen* (Apt. 2:37–38).

Uskoa tarvitaan myös

Tässä yhteydessä on sanottava, että tämä kasteen valtava merkitys ei suinkaan väheksy sitä yhtä suurta merkitystä, joka hengelliselle elämälle on Jeesukseen *uskomisella*. Siitä kuulemme ensi kerralla, joka käsittelee ns. pienoisevankeliumia. Sehän menee näin:

Jumala on rakastanut maailmaa niin paljon, että antoi ainoan Poikansa, jottei yksikään, *joka häneen uskoo*, joutuisi kadotukseen, vaan saisi iankaikkisen elämän (Joh. 3:16).

Mutta sille, joka haluaisi olla ”syntynyt uudesti, ylhäältä” eikä silti osaa uskoa Jeesukseen, sille on valtavaksi hyödyksi pienoisevankeliumin ja sen painottaman uskon lisäksi tietää, kertauksen vuoksi, seuraava: Jeesus sanoi hengellisen syntymän tapahtuvan ”vedestä ja Hengestä”. Jumalan sanan perusteella on täysin selvää, että se tarkoittaa ihmisen saamaa kastetta Isän, Pojan ja Pyhän Hengen nimeen.

Jos et siis osaa uskoa Jeesukseen, vaikka haluaisit, aloita saamastasi kasteesta. Tartu siihen, että Jeesuksen omien sanojen mukaan hänet ja hänen ihmiskunnalle tuomansa hengellinen hyvä eli ”syntymä ylhäältä” on siinä annettu sinulle. Näin saat jotain konkreettista, johon usko voi tarttua.

Kasteeseesi uskomalla tartut samalla kasteen sisältöön, Jeesukseen.